

sygn. akt I ACz 1359/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: SSA Teresa Rak

Sędziowie: SSA Maria Kus-Trybek (spr.)

SSA Sławomir Jamróg

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2013 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w upadłości likwidacyjnej w J.

przeciwko (...) Ltd w N. (Cypr)

o ustalenie, wydanie i zapłatę

na skutek zażalenia strony powodowej na zarządzenie Przewodniczącego Wydziału I Cywilnego Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 13 czerwca 2013 r., sygn. akt VII GC 98/13

postanawia:

uchylić zaskarżone zarządzenie.

sygn. akt I ACz 1359/13

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 12 września 2013 r.

Zarządzeniem z dnia 13 czerwca 2013 r., sygn. akt VII GC 98/13, Przewodniczący Wydziału I Cywilnego Sądu Okręgowego w Kielcach zwrócił pozew w zakresie żądań zawartych w punktach 2 (wydanie ruchomości) i 3 (zapłata określonej kwoty pieniężnej) wniesiony przez Syndyka Masy Upadłości (...) Sp. z o.o. S. K. w upadłości likwidacyjnej w J. przeciwko (...) Ltd w N. (Cypr).

W uzasadnieniu zarządzenia Przewodniczący wskazał, że powód został wezwany do uiszczenia opłaty sądowej w łącznej kwocie 12 145 zł od żądań zawartych w punktach 2 i 3 pozwu złożonego w dniu 22 lutego 2013 r. w terminie tygodniowym pod rygorem zwrotu pozwu w tym zakresie. W wyznaczonym terminie powód nie uiścił jednak żądanej opłaty, w związku z czym pozew w zakresie punktów 2 i 3 podlega zwrotowi na podstawie art. 130 §2 k.p.c.

Powyższe zarządzenie zostało zaskarżone w całości zażaleniem przez powoda, który podniósł zarzut naruszenia art. 132 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2012 r., poz. 1112 z późn. zm.) – dalej jako „p.u.n.” – poprzez uznanie, że wniesiony przez syndyka masy upadłości pozew o zasądzenie pieniężnej równowartości ruchomości sprzedanych przez upadłego na podstawie umowy bezskutecznej w stosunku do masy upadłości oraz pozew o wydanie mienia objętego zaskarżoną umową podlega opłacie sądowej.

W uzasadnieniu zażalenia powód powołał się na pogląd wyrażony w uchwale SN z dnia 4 grudnia 2009 r., III CZP 105/09, zgodnie z którym „nie podlega opłacie sądowej wniesiony przez syndyka masy upadłości pozew o zasądzenie pieniężnej równowartości nieruchomości sprzedanej przez upadłego na podstawie umowy bezskutecznej w stosunku do masy upadłości”. Zdaniem powoda, w świetle tego poglądu syndyk nie ponosi opłat sądowych nie tylko w sprawach o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej, ale także w sprawach opartych na art. 134 p.u.n., tj. w sprawach o przekazanie do masy tego co wskutek bezskutecznej czynności ubyło z majątku upadłego, a gdy przekazanie w naturze nie jest możliwe o zapłatę równowartości pieniężnej tego co wskutek bezskutecznej czynności ubyło z majątku upadłego. Za takim stanowiskiem przemawia w szczególności wykładnia funkcjonalna. W razie ograniczenia zwolnienia tylko do powództwa o ustalenie albo uznanie czynności upadłego za bezskuteczną syndyk nie miałby bowiem realnej możliwości odzyskania należących do masy upadłości składników majątkowych.

W oparciu o przedstawioną argumentację powód wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie należało uznać za uzasadnione.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, należy podzielić stanowisko SN wyrażone w przywołanej przez powoda uchwale z dnia 4 grudnia 2009 r., III CZP 105/09, wedle którego brak jest jakichkolwiek dobrych racji przemawiających za ograniczeniem zwolnienia syndyka masy upadłości z opłat sądowych tylko do powództw o ustalenie (art. 189 k.p.c.) bezskuteczności z mocy prawa czynności upadłego w stosunku do masy upadłości, którą to bezskuteczność regulują art. 127-128 p.u.n. Za takim stanowiskiem przemawia bowiem jedynie wykładnia systemowa, tzn. okoliczność, iż ustanawiający to zwolnienie art. 132 ust. 2 p.u.n. został zamieszczony w ustawie bezpośrednio po regulacji art. 127-128 p.u.n., natomiast przed regulacją art. 134 p.u.n. normującego roszczenie syndyka o wydanie masie upadłości w naturze przedmiotów majątkowych, które ubyły z majątku upadłego albo do niego nie weszły oraz, w sytuacji, gdy wydanie w naturze jest niemożliwe, roszczenie o wydanie równowartości tych przedmiotów w pieniądzu. Wobec podniesionych przez SN argumentów wywodzonych z wykładni językowej i funkcjonalnej siła przekonywania przywołanego argumentu opartego na wykładni systemowej jest znikoma.

Dokonując wykładni funkcjonalnej art. 132 ust. 2 p.u.n., SN zwrócił w szczególności uwagę na funkcjonalny związek regulacji art. 127-128 p.u.n. z regulacją art. 134 p.u.n. Związek ten jest w zasadzie oczywisty, albowiem w art. 134 p.u.n. unormowano konsekwencje bezskuteczności z mocy prawa czynności upadłego, o której mowa w art. 127-128 p.u.n. Zauważyć w związku z tym należy, że wedle dominującego poglądu nie jest dopuszczalne jednoczesne wytoczenie powództwa o ustalenie, że czynność prawna jest bezskuteczna z mocy samego prawa (art. 127-128 p.u.n.) i o zasądzenie równowartości tego, co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego albo do niego nie weszło (art. 134 p.u.n.), por. wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2010 r., IV CSK 424/09, Lex nr 602729. Pogląd ten odpowiada ogólnie przyjmowanemu w literaturze i orzecznictwie stanowisku, wedle którego powództwo o ustalenie oparte na regulacji art. 189 k.p.c. jest niedopuszczalne, jeżeli powód może wytoczyć powództwo o świadczenie. Oznacza to, że w istotnej części przypadków jedynym powództwem, jakie z uwagi na bezskuteczność z mocy prawa czynności upadłego w stosunku do masy upadłości unormowaną w art. 127-128 p.u.n. może wytoczyć syndyk, będzie powództwo o zasądzenie roszczeń wymienionych w art. 134 p.u.n., tj. albo roszczenia o wydanie masie upadłości przedmiotów majątkowych w naturze albo roszczenia o zasądzenie ich równowartości w pieniądzu. W tym kontekście stanowisko, iż zwolnienie z opłat sądowych, o którym mowa w art. 132 ust. 2 p.u.n., odnosi się również do tego rodzaju powództw o świadczenie uznać należy w zasadzie za oczywiste. W przeciwnym bowiem wypadku cel regulacji art. 132 ust. 2 p.u.n., jakim jest ułatwienie syndykowi zaskarżenia czynności upadłego bezskutecznych w stosunku do masy upadłości, nie mogłoby zostać w pełni osiągnięty.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c.